

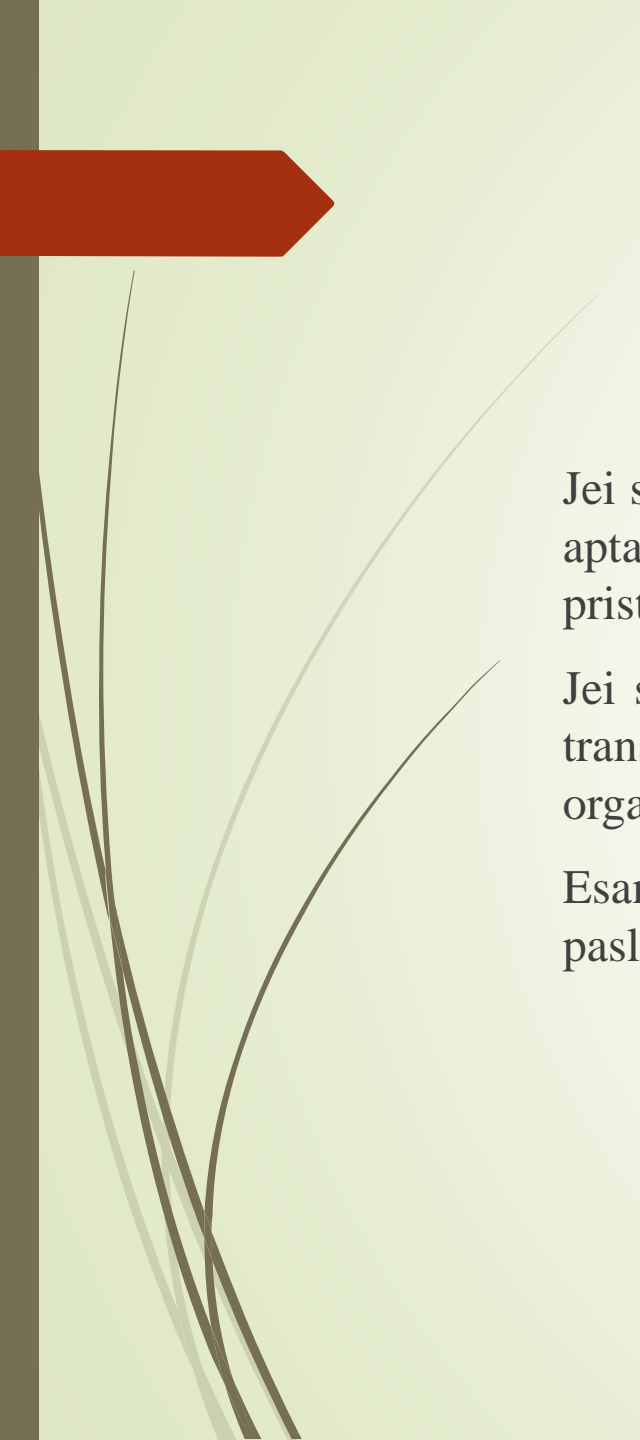
EKSPEDIJAVIMO PASLAUGOS

Prekių gabenimo į tarptautines rinkas proceso tarpusavyje susijusių krovinio aptarnavimo elementų visuma vadinama tarptautinių krovinių ekspedicija, o krovinio gabenimo aptarnavimo operacijų visuma - tarptautinės ekspedicijos paslaugomis.

Krovinių gabenimo ekspedicijos paslaugų kūrimą ir pateikimą organizuoja kuris nors pagrindinis tarptautinės logistikos kanalo narys, sudarydamas sutartį arba su transporto įmone, arba su ekspedicijos įmone, arba su ekspedicijos agentūra.

Ekspedicinė įmonė - yra įmonė, kuri profesionaliai organizuoja užsakovo krovinių pervežimą, tačiau pati pervežimo paslaugų neteikia. Priklausomai nuo krovinių pervežimo būdo, perkamos pervežimo geležinkeliais, krovininiais sunkvežimiais, jūrų arba oro transportu paslaugos. Tarptautiniuose pervežimuose ekspedicinės įmonės skirstomos į importuojamų, eksportuojamų ir tarptautinių krovinių ekspedijavimo įmones.

Jei sudaroma ekspedicinė sutartis su ekspedicijos įmone, tai ši atlieka visas krovinio gabenimo aptarnavimo operacijas visame tarptautinės logistikos kanale nuo prekių priėmimo iš tiekėjo iki pristatymo gavėjui.

Jei sudaroma sutartis su ekspedicine agentūra, kuri neturi savų transporto priemonių, o perka transporto įmonių ir kitų logistikos įmonių paslaugas, tai ji atlieka tik vadybos funkcijas - organizuoja krovinio judėjimą ir sudaro atitinkamas sutartis su kitomis logistikos įmonėmis.

Esant tarptautiniam tiekimui ar aprūpinimui, ekspedicija irgi bus tarptautinė, nes perkamos paslaugos bus vienoje šalyje, o parduodamos - kitoje.

Ekspedicijos įmonė yra tarpininkas kuriant ir parduodant krovinių gabenimo paslaugas tarptautinės logistikos kanalo pagrindiniams nariams: siuntėjui ar krovinio gavėjui.

Tarptautinės ekspedicijos įmonės paslaugų realizavimas skiriasi nuo ekspedicinės įmonės paslaugų realizavimo vidaus rinkoje tuo, kad tarptautinėje rinkoje paslauga kuriama vienoje šalyje, o parduodama – kitoje.

Ekspedijavimo įmonės paslaugos yra skirstomos į:

- Krovinio transportavimo paslaugas
- Transportavimo papildomo aptarnavimo paslaugas

Ekspedijavimo paslaugos susijusios su įvairių transporto rūšių panaudojimu kroviniams gabenti. Kadangi ekspedicinės firmos, dažniausiai, specializuojasi kurioje nors vienoje srityje, ne kiekviena ekspedicinė įmonė gali pasiūlyti visas ekspedijavimo paslaugas.

Ekspedicinių įmonių teikiamos paslaugos:

- Veža kelių transportu surinktinius krovinius
- Veža geležinkelio transportu surinktinius krovinius
- Teikia siuntų ir ekspreso tarnybų paslaugas
- Veža geležinkelio transportu vienetinius krovinius
- Veža krovinius tolimaisiais reisais nuosavais automobiliais
- Parengia automobilius reisui
- Ekspedijuoja tarptautinius krovinius (importas, eksportas, tranzitas)
- Ekspedijuoja oro transportu gabenamus krovinius (eksportas, importas)
- Organizuoja krovinių gabenimą vidaus vandenimis
- Organizuoja krovos darbus
- Sandėliuoja ir sandėliuose paskirsto įvairius vienetinius krovinius
- Sandėliuoja skystus ir birius krovinius
- Organizuoja pavojingų krovinių gabenimą

Tarptautinio krovinio transportavimo paslaugos – tai krovinio gabenimas iš vienos šalies į kitą ir šį vežimą betarpiškai aptarnaujančios paslaugos.

Krovinio transportavimo papildomo aprūpinimo paslaugos – tai paslaugos, tiesiogiai nesusijusios su krovinio betarpiško vežimo operacijomis, kurios vadinamos šalutinėmis ar pagalbinėmis paslaugomis.

Ekspedicijos įmonės, kaip krovinio vežimo operacijų organizatoriaus ir vykdytojo bei krovinio papildomų paslaugų organizatoriaus, pagrindinė funkcija yra rūpinimasis krovinio judėjimu nuo siuntėjo iki gavėjo, kad kroviny pasiektų paskirties vietą per kuo trumpesnę laiką, saugiai ir patiriant kuo mažiau gabenimo išlaidų.

Krovinio siuntėjo pavedimu ekspedicijos įmonė pati vykdo krovinio gabenimo organizavimo ir vykdymo paslaugas, o šalutines paslaugas gali pirkti iš tarpininkų (pvz.: krovos kompanijų, tarpinių sandėlių, draudimo bendrovių, bankų, muitinės tarpininkų ir kt.)

Šiuolaikinės krovinių transportavimo priemonės leidžia krovinius pristatyti į bet kurią pasaulio rinką, tačiau dažnai vieno tipo transporto priemonių nepakanka gabenimo uždaviniui išspręsti.

Ekspedicijos įmonė būdama krovinių vežimo vykdytoja ir organizatorė negali turėti visų transporto rūšių priemonių, todėl teks derinti savo transporto priemones su kitų rūšių transportavimo įmonių transporto priemonių naudojimu ir suformuoti vadinamąją transporto grandinę, užtikrinančią be pertrūkių, sklandų ir ekonomišką krovinio gabenimo procesą.

Kad skirtingų rūšių transporto priemonėmis krovinsys be pertraukų būtų gabenamas, ekspedicijos įmonė privalės suderinti krovinio perdavimo iš vienos transporto priemonės į kitą laiką ir tarpinius krovinio perdavimo punktus (oro uostus, jūrų uostus, konteinerių terminalus, sandėlius), parinkti tinkamas krovos priemones, pateikti užsakymus kitų transporto rūšių įmonėms, užsakyti transporto talpyklas, sudaryti krovinių pagrindinio ar papildomo transportavimo sutartis, parengti transporto dokumentus, apmokėti krovinio gabenimo išlaidas.

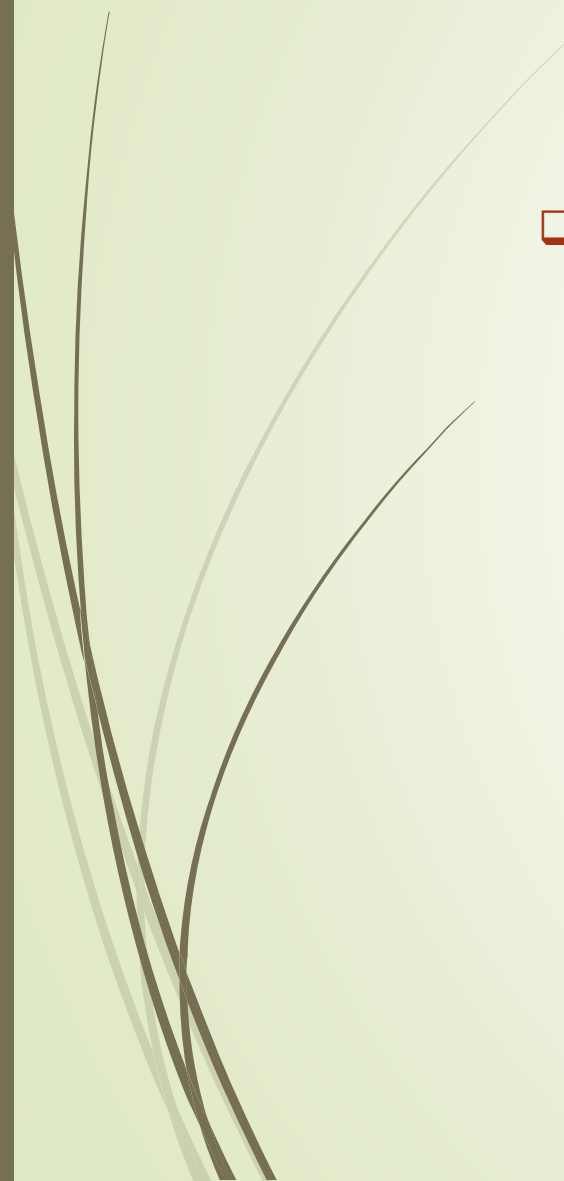
Kokios bus parinktos krovinių gabenimo transporto rūšys ir jų grandinės priklauso ne tik nuo geografinių sąlygų, transporto rūšies ypatumų, bet ir nuo gabenimo išlaidų. Taip pat labai didelę įtaką turi gabenamo krovinio vertė, kuomet krovinio vertė didesnė, tuo bus didesni gabenimo kaštai, kadangi papildomai reikės rūpintis krovinio saugumo užtikrinimu.

Krovinių vežimo procesą aptarnauja trys pagrindinės logistikos paslaugų grupės:

- ❑ Krovinių paruošimo vežimui paslaugos - apima krovinių paruošimo vežti paslaugas, kurios kuriamos ir pateikiamos ekspedicijos įmonės sandėliuose. Tai paslaugos susijusios su prekių sandėliavimu, paskirstymo ir krovinių suformavimo procesais (prekių, skirtų užsienio rinkoms sandėliavimas, prekių atsargų suformavimas; prekių rūšiavimas ir paskirstymas pagal užsienio rinkas; prekių pakavimas į tarą ir pakuočių žymėjimas; prekių pakuočių lapų parengimas; į tą pačią prekių paskirties vietą užsienyje siunčiamų prekių surinkimas į vieną vietą; tuo pačiu maršrutu siunčiamų pakuočių surinkimas į bendrą vienetinį krovinį).

-
-
- ❑ Krovinio vežimo organizavimo paslaugos - krovinio vežimui vykdyti pasiruošimo paslaugos, kuriamos ir pateikiamos ekspedicijos įmonės marketingo ir transporto tarnybose. Tai paslaugos, susisjusios su pasiruošimu vežti krovinį į paskirties vietą užsienyje (krovinių paskirstymas vežimo į užsienį maršrutais; transporto priemonės rūšies ir tipo parinkimas; transporto priemonių talpyklų užsakymas; vežimo sutarties sudarymas; krovinio važtaraščio parengimas; krovinio siuntėjo išduotų, prekes lydinčių dokumentų, patikrinimas; krovinio pristatymas į įmonės sandėlių krovinių krovos aikšteles; krovinio pakrovimas į transporto priemonę).

-
-
- ❑ Krovinio betarpiško vežimo paslaugos - kuriamos ir pateikiamos krovinio vežimo maršrute. Tai krovinio betarpiško vežimo, perkrovimo iš vienos transporto rūšies į kitą, sandėliavimo tarpiniuose sandėliuose, krovinio pateikimo gavėjui užsienyje operacijos (krovinio betarpiškas vežimas į užsienį numatytu maršrutu; krovinio iškrovimas į tarpinį sandėlį; krovinio saugojimas tarpiniame sandėlyje; krovinio pakrovimas iš tarpinio sandėlio į kito tipo transporto priemonę; krovinio pateikimas gavėjui užsienyje).

Atliekant krovinio paruošimo, išsiuntimo ir vežimo operacijas, tenka kartu atlikti ir kitas įvairiausias krovinių gabenimą aptarnaujančias operacijas, kurios yra vidinamos papildomomis arba šalutinėmis:

- Parūpinimas ir išdavimas krovinių lydinčiam ekspeditoriui prekių eksportavimo, importavimo arba gabenimo tranzitu paraiškų, muitinės dokumentų, prekių išvežimo arba įvežimo leidimų;
- Parūpinimas ir išdavimas ekspeditoriui prekių kilmės ir prekių judėjimo dokumentų;
- Išdavimas ekspeditoriui prekių išvežimo arba įvežimo mokesčių dokumentų;
- Parūpinimas ir įteikimas ekspeditoriui konsulinių sąskaitų-faktūrų;
- Tarpininkavimas apdraudžiant tarptautinį krovinį;

-
- Pagalba vykdant tarptautinius atsiskaitymus banke;
  - Pagalba techniškai sutvarkyti prekių gamintojo dokumentus;
  - Įsipareigojimas nustatyti žalą ir kontroliuoti krovinio judėjimą tarptautinio vežimo maršrutu
  - Pagalba tvarkant importuojamų ir eksportuojamų prekių maito mokėjimo procedūrą.

Visa tai sudaro visapusį ekspedicinės įmonės paslaugų kompleksą, kuris yra apibėžiamas, kaip visapusis tarptautinės logistikos kanalo procesų, susijusių su tarptautinių krovinių gabenimo organizavimu ir vykdymu, aptarnavimas.

Tik didelės ekspedijavimo įmonės, turinčios šimtus darbuotojų ir filialų tinklą įvairiuose žemynuose, yra pajėgios teikti užsakovams visapusį kompleksą paslaugų.

Ekspedicinės įmonės specializuojasi, todėl atskira įmonė gali neatlikti visų tarptautinės ekspedicijos paslaugų. Specializacija leidžia geriau, sparčiau ir kokybiškiau atlikti paslaugas, pakelti darbo našumą ir taip sumažinti ekspedicijos kaštus. Pavyzdžiui vienos įmonės ekspedijuoja tik eksporto krovinius, kitos-importo; vienos-automobilių kelių transportu, kitos geležinkelių arba jūrų, ar oro transportu; organizuoja tik konkrečios prekių grupės gabenimą; sandėliuoja tik tam tikros rūšies krovinius; organizuoja pavojingų krovinių gabenimą ir t.t.

Kita ekspedicijos organizavimo forma yra ekspedicijos agentūra, kuri organizuoja ir tvarko tarptautinio krovinio siuntėjo arba gavėjo logistikos paslaugų užsakymus, nevykdydama krovinio vežimo tiesioginių operacijų ir bendradarbiaudama su logistikos kanalo tarpininkais, atliekančiais krovinio vežimo operacijas pagal darbo pobūdį ir regionus.

Svarbiausias ekspedicinės agentūros rūpestis – pasirinkti tinkamus ir patikimus tarpininkus, kurie vykdys krovinio vežimo ir jo aptarnavimo paslaugas. Pasirinkimą nulemia:

- Įmonės ekspedijuojamų krovinių apimtys;
- Prekių paskirtis ir tikslas
- Tikslai ekspedijavimo rinkoje

-
- Numatoma ekspedijavimo rinkos dalis
  - Agentūros darbuotojų, organizuojančių ekspedicines operacijas, patirtis verslo srityje
  - Naujų logistikos paslaugų realizavimo būdų ir metodų panaudojimo galimybės planuojamoje ekspedijavimo rinkoje.

Priėmus uęsakymą, ekspedicijos agentūra įsipareigoja pasirūpinti, kad krovinys pasiektų gavėją.

Ekspedicijos agentūra sudaro su prekių savininku specialią prekių ekspedijavimo sutartį, kurioje įsipareigoja pristatyti prekes į jų paskyrimo punktą ir įteikti jas prekių gavėjui. Prekių siuntėjas įsipareigoja apmokėti prekių gabenimo išlaidas.

Ekspedicijos agentūra prekių siuntėjo pavedimus peradresuoja kitiems tarpininkams, nors atskirus ekspedijavimo darbus atlieka kiti tarpininkai, ekspedicijos agentūros ekspediciniai įsipareigojimai, numatyti su uęsakovu sudarytoje sutartyje nesikeičia, kadangi ši agentūra yra pirmoji arba pagrindinė. Ji yra ekspedicijos paslaugų uęsakovas, sudarant ekspedijavimo sutartis su kitais tarpininkais.

Ekspedicijos agentūra organizuoja visą logistikos grandinę, bendradarbiaudama su tarpininkais. Neretai ekspedicijos agentūra organizuoja kelių savininkų krovinių gabenimą. Juos tenka jungti į vieną gabenimo vienetą, pavyzdžiui konteinerį. Ekspedicijos agentūra turės sudaryti vežimo sutartį su konteinerius eksploatuojančia įmone. Toks krovinys yra vadinamas rinkininiu, jo siuntimu rūpinasi keli tarpininkai:

- Siuntimo ekspedicija - ekspedicijos agentūrai, kaip užsakovui siūlo palankiomis sąlygomis, palyginti su vienetinių krovinių gabenimu, vežti rinkininį krovinį į atitinkamą regioną. Tokia įmonė reguliariai iš įvairių siuntėjų surenka atskiras siuntas, surūšiuoja jas pagal maršrutus ir reiskus bei pasirūpina pati, jei turi transportą arba sudaro sutartį su vežėju reguliariai gabenti rinkinines siuntas gavimo ekspeditoriui.
- Gavimo ekspedicija – priima visą rinkininę siuntą, sandėlyje ją išskirsto ir savo arba pasamdytu transportu pristato krovinius gavėjams. Poreikiui esant ji surenka išperkamuosius krovinių pristatymo mokesčius. Paprastai krovinio siuntimo ekspedicinė įmonė atlieka tiek siuntimo, tiek gavimo funkcijas. Dažnai šie ekspeditoriai teikia vieni kitiems reikiamą informaciją, ir jie vadinami koresponduojančiais ekspeditoriais. Atsiskaitymai tarp jų reguliuojami sutartimis.
- Papildomų siuntų ekspedicija – bus tuo atveju, kai siuntėjas neturėdamas tiek krovinių, kad galėtų formuoti tam tikro maršruto siuntą, savo atskiras siuntas kaip papildomą krovinį perduoda rinkininio krovinio ekspedicijai ir kartu išnaudoja rinkininių krovinių siuntimo pranašumus.

Iš to kas išdėstyta tampa aišku, kad ekspedicijos agentūra, neturi materialinių krovinių vežimo sąlygų, vykdydama logistikos operacijas, naudojami įvairių tarpininkų paslaugomis.

Tarpininkai klasifikuojami pagal šiuos požymius:

- Kieno vardu veikia tarpininkas
- kieno sąskaita tarpininkas funkcionuoja

Ekspedicijos agentūrų tarpininkų tipai:

- Tarptautinės ekspedicijos dileriai - veikia savo vardu ir savo sąskaita. Dažniausiai ekspedicijos dilerių funkciją atlieka didmeninės prekybos tinklo įmonės. Kartais jos vykdo ir mažmeninę prekybą. Paprastai veikia importo šalyje ir turi prekių paskirstymo tinklą. Išskiriamos dilerių rūšys:
  1. išskirtiniai tarptautinės ekspedicijos dileriai - Išskirtiniai tarptautinės ekspedicijos dileriai yra vieninteliai ekspedicijos atstovai tam tikro pasaulio regiono rinkoje ir turi išskirtines logistikos paslaugų pardavimo teises.
  2. autorizuoti tarptautinės ekspedicijos dileriai – bendrauja su tarptautine ekspedicine agentūra frančizės sąlygomis.

-
- Tarptautinės ekspedicijos distributoriai - veikia kito vardu ir savo sąskaita. Tokie tarptautinio kanalo ekspedicijos tarpininkai, kurie visas logistikos operacijas vykdo tarptautinės ekspedicinės agentūros vardu, tik savo sąskaita. Ekspedicijos distributorius, perėmęs ekspedicijos paslaugas iš ekspedicinės agentūros, tampa jų savininku, tačiau pagal sutartį privalo vykdyti ekspedicinės agentūros nurodytą ekspedicijos politiką. Tarptautinio logistikos kanalo struktūroje ekspedicijos agentūros dilerių vieta yra tarp ekspedicijos agentūros ir ekspedicijos dilerio.
  - Tarptautinės ekspedicijos komisionieriai - veikia savo vardu kito sąskaita. Tarptautinio logistikos kanalo ekspedicijos tarpininkai, už tam tikrą atlyginimą – komisinius, atliekantys tarptautinės ekspedicijos agentūros pavedimus, teikiant logistines paslaugas atitinkamose tarptautinio kanalo grandyse. Jie neperka paslaugų iš ekspedicinės agentūros ir netampa jų savininkais. Ekspedicijos agentūra lieka paslaugų savininku iki jų pardavimo konkrečiam vartotojui. Komisionierius yra tik ekspedicinės agentūros atstovas.
  - Tarptautinės ekspedicijos brokeriai, agentai - veikia kito vardu ir kito sąskaita. Yra tarptautinės ekspedicijos agentūros atstovai tiek perkant paslaugas savo šalyje, tiek aptarnaujant kanalą užsienyje. Tai paprastai yra juridiniai asmenys, sudarantys paslaugų teikimo sutartis ekspedicinės agentūros vardu ir jos sąskaita. Veikia tik pagal konkrečius agentūros pavedimus.

Pagal ekspedicijos agentūros suteiktų įgaliojimų pobūdį ekspedicijos agentai yra skirstomi į:

- Universalūs tarptautinės ekspedicijos agentai – atlieka bet kokius juridinius veiksmus ir operacijas agentūros vardu.
- Generaliniai tarptautinės ekspedicijos agentai - sudaro tik tas sutartis ir atlieka tik tas operacijas, kurios yra nurodytos įgaliojime.

Už atliktą darbą jiems apomkama pagal sutartinį tarifą ir ir pagal įgaliojimą.

Tarptautinės ekspedicijos brokeriai – tarpininkai, kurie suveda skirtingų valstybių kontrahentus, sudarant ekspedicijos sutartis tarp ekspedicijos agentūros ir logistikos paslaugų gavėjo arba tarp jo ir kitų kanlo grandžių narių.

Jie neturi įsipareigojimų nė vienai sutartį sudarančiai šaliai ir veikia tik pagal atitinkamus pavedimus. Jiems paprastai atlyginama tam tikru sandorio ar pavedimo vertės procentu.

Pagrindinė tarpininkavimo teisinių santykių forma tarp tarptautinės ekspedicijos agentūros ir jos tarpininkų yra pavedimo sutartis.

Ekspedicinė agentūra tarpininkų atžvilgiu yra pavedėjas(principalas, kuris pačiai ekspedicinei agentūrai yra krovinio savininkas), o kiti tarpininkai yra įgaliotiniai.

Pagal pavedimo sutartį įgaliotiniai įsipareigoja atlikti atitinkamas logistikos operacijas.

Ekspedicijos tarpininkai gali sudaryti sutartis su trečiaisiais vykdytojais, tačiau neperžengiant sutarties rėmų.

Didžiausią laisvę turi ekspedicijos dileriai, nes jie veikia savo vardu ir savo sąskaita. Mažesnę laisvę ekspedicijos distributorių, kadangi veikia ekspedicinės agentūros vardu, tačiau savo sąskaita. O labiausiai apriboti ekspedicijos agentai, nes visas operacijas atlieka ekspedicinės agentūros vardu ir jos sąskaita.

Ekspedicinė agentūra gali sudaryti sutartis su trečiosiomis įmonėmis, o tų sutarčių vykdymo kontrolę pavesti savo įgaliotiniams.

Ekspedicinė agentūra turi nuolatinius teisinius santykius su krovinio savininku ir teisinius santykius su savo įgaliotiniais.

Krovinio savininkas neatsako už ekspedicinės agentūros įgaliotinių veiksmus ir veiklos rezultatus, nes jis neturi su jais tiesioginių sutarčių. Ekspedicinės agentūros įgaliotiniai yra atsakingi tik pastarajai.

Ekspedicinės agentūros principalas gali būti ir krovinio gavėjas – krovinio gavėjas sudaro sutartį su ekspedicine agentūra, kuri atgabena krovinį iš siuntėjo gavėjui.

Ekspedicinė agentūra negali tuo pačiu metu atstovauti ir krovinio gavėjui, ir krovinio siūtėjui. Priešingu atveju ji gautų dviejų principalų, kuriuos sieja bendra prekių eksporto sutartis, įgaliojimus, kurie gali vienas kitam prieštarauti.

Eksportuotojas ir importuotojas privalo turėti atskiras ekspedicines agentūras.

Ekspeditorius turi taip organizuoti krovinių vežimą, kad būtų optimaliai panaudotos transporto priemonės, parinkti maršrutai, suderintas pakrovimo ir iškrovimo darbų laikas bei sumažintos prastovos. Kartu ekspeditorius yra atsakingas, kad būtų laiku priimamos ir pristatomos prekės, tinkamai saugoma bei tvarkoma dokumentacija.

Jeigu ekspedicinė firma dalyvauja logistiniame procese ji turi apdoroti didelius informacijos srautus, susijusius su prekių sandėliavimu, pakavimu, prekių aprašymu ir pristatymu reikiamu metu. Jeigu logistikos procesą pernešime į ekspedicinį darbą, gausime tokią seką:

- užsakymo priėmimas iš užsakovo
- Transporto priemonių paieška
- Užsakymo patvirtinimas
- Dokumentų parengimas
- Transportavimas
- Sandėliavimas (jeigu yra toks poreikis)
- Pristatymas gavėjui
- Apmokėjimas už paslaugas

Aptariant krovinių judėjimą iš siuntėjo pas gavėją, reikia įvertinti tai, kad ekspeditorius pats neužsiima pakrovimo ir iškrovimo bei kitais su prekių fiziniu judėjimu bei pervežimu susijusiais darbais. Jis gali net neturėti šiems darbams reikalingų gamybos priemonių.

Ekspeditoriaus pareiga yra rūpintis, kad prekių pervežimo procesas vyktų sklandžiai ir būtų laiku atliktas. Ekspeditorius tai daro perduodamas valdymo sprendimus. Iš to seka, kad lygiagrečiai su prekių judėjimu turi būti perduota ir valdymo informacija. Šios informacijos perdavimas yra pagrindinis ekspeditoriaus darbas.

Tam, kad krovinys būtų pervežtas, ekspeditorius turi perimti krovinį ir gauti įgaliojimus jį tvarkyti. Tam tarp gavėjo ir ekspeditoriaus turi būti sudaryta sutartis, kurioje numatoma ekspeditoriaus teisės, pareigos ir atsakomybė.

Krovinių ekspedijavimo sutartis laikoma sudaryta nuo momento, kai ekspeditorius gauna užsakymą, išskyrus atvejus, kai ekspeditorius nedelsdamas atsisako šį užsakymą vykdyti.

Užsakymai perduoti faksu, teleksu, telefonu ar žodžiu nedelsiant patvirtinami raštu.

Užsakyme ekspeditoriui nurodomi šie rekvizitai: krovinio siuntėjo ir gavėjo pavadinimai; krovinio išsiuntimo ir paskirties punktų adresai; krovinio pavadinimas; svoris ar kiekis; transporto priemonės pateikimo laikas; pakrovimo ar iškrovimo bei vežimo terminai; krovinio specialios vežimo sąlygos ir kiti duomenys bei dokumentai, būtini užsakymo vykdymui. Už pasekmes, kurios gali atsirasti dėl neteisingai nurodytų ar nepilnų duomenų atsako užsakovas. Ekspeditorius turi teisę šiuos duomenis patikrinti.

Ekspeditoriaus gautas krovinio nurodymas galioja iki jį užsakovas atšauks.

Užsakymas perduoti krovinį gavėjui negali būti atšauktas po to, kai kroviny s jau įteiktas.

Užsakovo pranešimas, kad užsakymą apmokės trečias asmuo, nekeičia Užsakovo įsipareigojimų ekspeditoriui.

Trūkstant išsamių nurodymų, ekspeditorius, atsižvelgdamas į Užsakovo interesus, gali veikti savo nuožiūra, ypač pasirenkant krovinio gabenimo būdą, kelią ir priemones.

Užsakovas sumoka ekspeditoriui užsakymo vykdymo išlaidas ir sutartį atlyginimą 5 dienų bėgyje nuo sąskaitų gavimo, jeigu kitaip nenumatyta sutartyje.

Jeigu ekspedijavimo sutartis pasibaigia, prieš įvykdant visą užsakymą, Užsakovas privalo atlyginti ekspeditoriui šio turėtas, vykdant pavedimą (užsakymą) išlaidas, taip pat sumokėti atlyginimą, proporcingą jo įvykdyto užsakymo daliai.

Už neįvykdymą ar netinkamą ekspedijavimo sutarties vykdymą Ekspeditorius atlygina Užsakovo nuostolius, jeigu tai įvyko dėl jo kaltės.

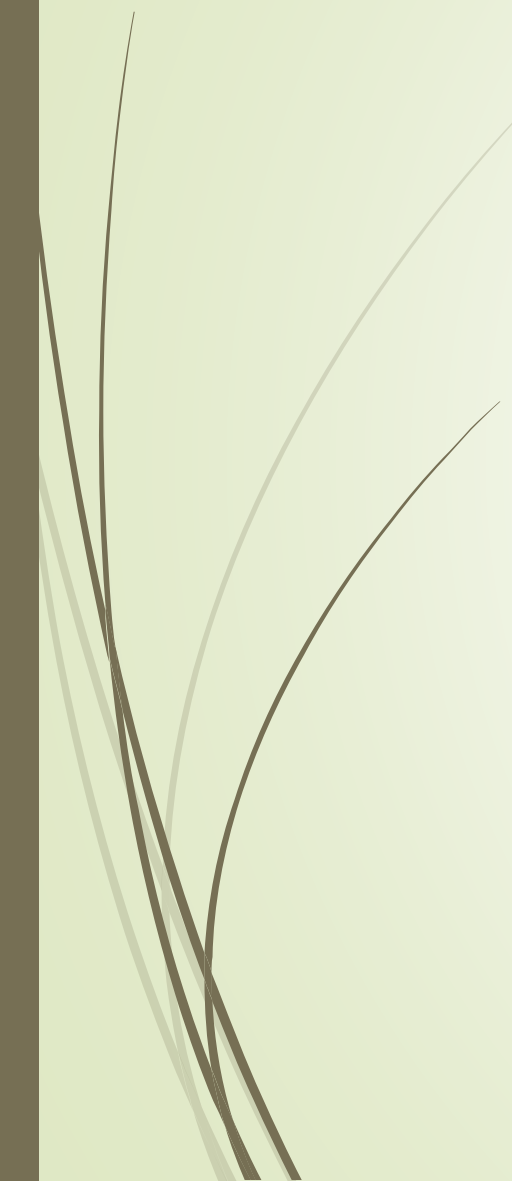

Vykdant tarptautinį ekspedijavimą, ekspeditoriaus atsakomybė apribota tarptautinėmis konvencijomis ir sutartimis.

Vykdant ekspedijavimą Lietuvoje Ekspeditoriaus atsakomybė apribota Lietuvos Respublikos transporto kodeksu, kitais kodeksais bei įstatymiais aktais.

Užsakovas atlygina ekspeditoriui nuostolius, kilusius dėl užsakymuose nurodytų duomenų netikslumo ar neišsamumo.

Uždelsus apmokėti ekspeditoriaus pateiktą sąskaitą, Užsakovas delspinigius moka mokesčių administravimo įstatymo nustatyta tvarka, jeigu kitaip nenustatyta sutartyje.

Ekspeditorius nelaikomas atsakingu kaip vežėjas, jeigu transportavimo dokumentai išduoti ne su ekspeditoriaus atžyma.

Tarptautiniai vežimai gali būti apiforminami transporto kontraktu, sudarytu tarp krovinio savininko ir vežėjo, arba tarp krovinio savininko ir ekspedicijos įmonės. Krovinių ekspedicijos sutartis laikoma sudaryta nuo to momento, kai ekspeditorius patvirtina gautą užsakymą. Krovinių ekspedicijos sutartyje gali būti numatytos ekspeditoriaus pareigos organizuoti krovinių vežimą ekspeditoriaus ar kliento pasirinktu transportu ir maršrutu, ekspeditoriaus pareiga savo arba kliento vardu sudaryti vežimo ir kitas sutartis, užtikrinti krovinių išsiuntimą, pakrovimą ar iškrovimą, taip pat kitos su krovinių vežimu susijusios pareigos. Krovinių ekspedicijos sutartyje gali būti numatyta, kad ekspeditorius teikia papildomas paslaugas: gauna iš atitinkamų įstaigų krovinio eksportui ar importui reikalingus dokumentus, atlieka muitinės ir kitus formalumus, tikrina krovinio kiekį ir būklę, iškrauna ir pakrauna krovinius, sumoka rinkliavas, mokesčius bei kitas sumas, kurias privalo mokėti užsakovas (užsakovo klientas), saugo, sandėliuoja krovinį, bei teikia kitas paslaugas. Krovinių ekspedicijos sutartyje gali būti numatyta, kad ekspeditorius teikia papildomas paslaugas: gauna iš atitinkamų įstaigų krovinio eksportui ar importui reikalingus dokumentus, atlieka muitinės ir kitus formalumus, tikrina krovinio kiekį ir būklę, iškrauna ir pakrauna krovinius, sumoka rinkliavas, mokesčius bei kitas sumas, kurias privalo mokėti užsakovas (užsakovo klientas), saugo, sandėliuoja krovinį, bei teikia kitas paslaugas.

Pagal kontraktą vežėjas įsipareigoja krovinį pristatyti sutartu laiku į sutartyje nurodytą vietą už sutartą atlyginimą. Tuo tarpu krovinio savininkas įsi pareigoja paruošti transportavimui krovinį ir apmokėti ji gabenimo ir kitas su pervvežimu susijusias aptarnavimo išlaidas.

Transporto kontraktas sudaromas tuo atveju, jei siuntėjas neturi nuosavų materialinių ar techninių sąlygų prekėms gabenti arba krovinio gabenimo išlaidos yra didesnės negu sudarius kontraktą su pecializuota šios paslaugos įmone.

Svarbu pasirinkti tinkamą krovinio vežimo būdą (Krovinio vežimo sąlygų , aplinkybių ir galimybių analizė, įvertinimas ir sprendimo priėmimas).

Transporto rūšių parinkimas priklauso ne tik nuo infrastruktūros objektų išdėstymo ar transporto rūšies tinkamumo kroviniui gabenti. Didele dalimi jis priklauso ir nuo gabenimo kaštų. Prekės kaina rinkoje priklauso taip pat ir nuo pristatymo kaštų. Atsižvelgiant į šiuos faktorius parenkamos tinkamiausios transporto priemonės ir jų deriniai.

Kuo brangesnis kroviny, tuo stropiau reikia rūpintis krovinio saugumu, o tai brangiau kainuoja. Daugelį prekių, atsižvelgiant į jų cheminę sudėtį ir prekės tinkamumo vartoti normas (maisto produktai, vaisiai, gėlės, kai kurie vaistai ir pan.), tenka nugabenti per kuo trumpesnę kelionės laiką arba naudoti gan brangias specialias transporto priemones (šaldytuvus, refrižeratorius ir pan.). Ypatingai įrengtų transporto priemonių reikia kenksmingoms, pavojingoms prekėms gabenti, gyvuliams, augalams pervežti.

Ekspeditoriaus užduotis - gerai išmanyti naują vežimo techniką, išbandyti naujus maršrutus ir susipažinti su naujomis transportavimo galimybėmis, kad būtų galima konkuruoti tarptautinėje rinkoje ir pasiūlyti užsakovams įvairių gabenimo variantų.

Nustačius potencialų transporto paslaugos tiekėją, būtina palyginti planines numatomų gabenti prekių transportavimo bendrąsias išlaidas su transporto įmonės reikalaujamu tarifu. Jei siuntėjo numatytos išlaidos kroviniui gabenti yra didesnės nei transporto įmonės reikalaujama suma, tada tikslinga pradėti derybas su vežėju dėl transporto sutarties sudarymo. Jei transportavimo išlaidos mažesnės, tikslinga prekes gabenti į užsienį siuntėjo turimu transporto. Jeig siuntėjas neturi nuosavo transporto, tada išanalizavus transporto rinką, būtina iš karto ieškoti potencialaus vežėjo ir pradėti derybas dėl transporto paslaugų sutarties sudarymo.

Krovinio vežimo sutarties pagrindinis kriterijus yra planinių vežimo išlaidų ir vežėjo pageidaujamos kainos dydžių palyginimas.

- Pirminė krovinio vežimo sutartis - krovinio vežimo sutartis tarp siuntėjo ir ekspedicinės įmonės.
- Antrinė krovinio vežimo sutartis – sutartis tarp ekspedicinės įmonės ir transporto paslaugas teikiančios įmonės.

Ekspedicijos įmonė įsipareigoja surasti transporto įmonę ir sudaryti su ja tarptautinę krovinio vežimo sutartį palankiomis siuntėjui sąlygomis.

Tuo tarpu vežėjas įsipareigoja ekspedicijos įmonei už nutatytą mokestį vežti krovinį į sutartyje numatytą vietą. Tada po pakrovimo išrašomas važtarštis arba krovinio priėmimo kvitas. Už transporto paslaugas apmokama pagal transportavimo sąlygas. Sutartyje nurodoma, iki kokio tarpinio punkto transporto išlaidas apmokės siuntėjas, išsiųsdamas prekes, ir nuo kurio tarpinio punkto gavėjas apmokės krovinio vežimo išlaidas, remiantis siuntėjo ir gavėjo prekių eksporto ir importo sutartimis.

Dingus kroviniui ar atsitikus avarijai, gavėjas visas pretenzijas visada pareiškia siuntėjui, nes prekės priklauso siuntėjui, nors jos buvo pas vežėją. Tik po to siuntėjas galės pareikšti pretenzijas ekspedicijos įmonei arba tiesiogiai vežėjui.

Vežėjas atsako už krovinio saugumą, kiekį, svorį ir įsipareigojimą pristatyti pagal sutartį nustatytu laiku nurodytam gavėjui. Vežėjas atsaako už priimto krovinio dingimą, trūkumą ar sugadinimą. Jei taip nutinka jam yra pareiškiama antrinė pretenzija.

Tarptautinius krovinių vežimus reguliuoja tarptautinės konvencijos. Tarptautinio krovinių vežimo keliais CMR Konvencija. Be minėtos konvencijos krovinių pervežimai yra reguliuojami Kioto, Stambulo, Nairobio konvencijomis.

Kioto konvencija reguliuoja tarptautines muitų procedūrų supaprastinimo suderinimą tarp valstybių ir jų harmonizavimo taisykles.

Stambulo konvencija – priimta dėl tarptautinio laikino krovinių įvežimo taisyklių suvienodinimo ir reeksporto procedūrų.

Nairobio konvencija – reguliuoja administracinę tarpusavio pagalbą vykdant muitinių įstatymų pažeidimų prevenciją, tyrimą ir persekiojimą.

Lietuva yra prisijungusi prie minėtų tarptautinių konvencijų, taip pat prie 1982 Ženevos tarptautinės konvencijos dėl pasieniuose atliekamų krovinių tikrinimo sąlygų suderinimo, prie Tarptautinės muitų tarifų skelbimo sąjungos konvencijos, Konteinerių konvencijos, Muitinės konvencijos dėl tarptautinių krovinių transportavimo su CARNET TIR knygele ir kitų.

Kotiravimas remiasi normalia krovinio kokybe ir normaliu sąryšiu tarp svorio ir tūrio. Nežiūrint užsakovo įpareigojimų, kaip antai atsiskaitymas pagal pardavimo sutartį arba frachto sutartis su kitomis šalimis, užsakovas privalo pagal pareikalavimą užmokėti ekspeditoriui tai, kas priklauso (honorarą, išankstinį apmokėjimą, nuostolių padengimą ir t.t.) pagal tam tikrus dokumentus.

Nors ekspeditorius suteikė užsakovui teisę sulaikyti apmokėjimą, kol krovins bus atvežtas į paskyrimo vietą, vis dėl to užsakovas įpareigojamas užmokėti ekspeditoriui kas priklauso, jeigu ekspeditorius gali įrodyti, kad siunta buvo prarasta arba stipriai užlaikyta ne dėl jo kaltės.

Ekspeditorius turi teisę įrašyti užsakovui į debetą komisinius už dokumentus įrodančius darbus, padarytus jo vardu.

Ekspeditorius turi teisę gauti specialų honorarą už darbą, kurį jam teko atlikti papildomai, pavyzdžiui: už derybas su valdžios atstovais, bankais bei draudimo kompanijomis, už konsulinių dokumentų ir kilmės liudijimų ruošimą, už ieškinių pareiškimus prieš vežėjus, draudimo kompanijas ir pan.

Ekspeditorius taip pat gali uždėti specialius mokesčius už išperkamujų mokesčių surinkimą, bankų pervedimų kortelę, kliringą, vekselių akcepto sutvarkymą, užsakymų sąskaitų ruošimą ir panašius darbus.

Jei ekspeditorius gavo papildomų sąskaitų už jam suteiktas paslaugas, užsakovas privalo, jeigu yra atitinkamas dokumentas, padengti šias sumas, kai to pareikalauta.

Ekspeditorius yra įpareigotas užtikrinti, kad suteiktos paslaugos atitiktų sutartį ir kad mokamos sumos būtų pagrįstos. Jei įmanoma prieš atlikdamas tokius mokėjimus, ekspeditorius privalo pranešti užsakovui. Jei sutarties vykdymas nutraukiamas dėl priežasčių, kurių ekspeditorius negali kontroliuoti, jis turi teisę gauti atlyginimą už atliktą darbą pagal atitinkamus dokumentus.

Ekspeditorius turi teisę sulaikyti krovinį, kurį jis kontroliuoja, dėl mokesčių ir išlaidų, susijusių su šiuo kroviniu - tarp jų honoraro ir sandėliavimo mokesčio ir dėl visų kitų išlaidų, susijusių su ekspeditoriumi pagal kontraktą.

Jei krovinyje buvo prarastas arba sugadintas, ekspeditorius turi panašias teises į kompensacijas, kurias turi išmokėti draudimo kompanija, vežėjai arba kitos organizacijos. Jei atlyginimas ekspeditoriui nesumokėtas, jis įgyja teisę priimtiniu būdu parduoti tokią dalį krovinio, kuri padengtų visą jam priklausančią sumą, tarp jų turėtas išlaidas.